

informació del cinema

Un codi de moral

Hi ha una dita que diu: "Quan no té res més que fer, el gat pentina"; indubtablement és així el que li ha ocorregut a Mr. Hays en dedicar-se a fer amb tots els ells i ells un nou codi de moral per al cinema.

Heus ací que el cinema té una cosa de més que el teatre, una cosa que no li podran negar tots els que diuen que el teatre és superior a l'art cinematogràfic, té el gran avantatge de tenir un codi de moral per a ell sol, per al seu ús i govern i en el qual han intervingut les primeres personalitats de l'església americana.

El codi en qüestió és cosa llarga de contar. En donarem, doncs, solament un resum als nostres lectors, i com que comptat i debatut en un resum encara ocuparia espai més que exagerat, en farem solament un extracte dels punts més curiosos.

De primer antuvi: El codi de moral de Hays ha estat acceptat unànimement pels productors. I indubtablement ha estat suggerit per l'increment de la pel·lícula sonora. Perquè M. Hays ja vivia uns anys enrera i no va creure oportú ni necessari de crear aquesta nova llei de l'embut que fa inflamables tots els arguments cinematogràfics; haguts i per haver mentre la producció muda va regnar. Això indica la inutilitat d'aquest codi per a la pel·lícula cinematogràfica pura (sense paraules); de no ésser així, les que resultarien inservibles serien les produccions editades sota aquestes normes.

El codi de moral per al cinema diu: Es prohibeix el llenguatge profà i procaç.

L'ús innecessari de la beguda en les produccions cinematogràfiques.

Mostrar els mètodes dels criminals per a realitzar els seus propòsits.

S'han de presentar els actes de brutalitat o crims d'una manera que hom no tingui desigs d'imitar-los.

Prohibir detallar els mètodes del crim i dels criminals.

S'ha de mantenir la santedat del matrimoni.

Prohibir mostrar sota cap aspecte l'adulteri, i menys justificar-lo.

Prohibir introduir en els arguments escenes de passió.

Prohibir també i això completament, tractar de perversions sexuals.

Igualment es diu dels temes en què tracta de prostitució o aquesta hi intervingui per poc o per molt.

Ridiculitzar cap fe o religió, i els seus ministres no hauran d'ésser usats com a motius còmics ni com a "traïdors".

S'obliga a què l'ús de la bandera sigui sempre respectuós.

La història, les institucions i els personatges eminents d'altres nacions han d'ésser presentats amb equitat i justícia.

Prohibir l'impuls de la venjança, sobretot "en els temps moderns no es justificarà per cap motiu".

Prohibir els balls que suggereixin moviments obscens.

Prohibir l'obscenitat en gestos, paraules, referències i acudits més o menys al·lusius.

Prohibir els assumptes d'ajusticiament, de coacció policíaca, bruta-

litat, crueltat als nens i animals, encara que siguin aparents.

I ja tenim més o menys el que és el codi de moral de Hays, acceptat pels productors cinematogràfics: un fort pronunciament a favor de la llei, de l'ordre, de l'Església i de l'Estat americà.

Fa l'efecte que els directors i argumentistes s'han de dedicar a la literatura mística, allunyant de les seves ments tot el que sigui frívol o solament distret.

No caldria pas que Mr. Hays ens digués que en la confecció d'aquest codi l'han ajudat els prohoms de l'Església americana. Això de prohibir tot el que sigui profà és una declaració notòria de la intervenció religiosa d'aquests senyors.

Comprenem que en la producció cinematogràfica per a ús dels americans es prohibeixi l'ús indegut de la beguda i es condemnin la glorificació del crim i del criminal. Però no comprenem com ha pogut perdre fins a aquest punt el sentit de l'"humor" de prohibir escenes tan gracioses com les de "El Pelegrí", de Chaplin, on per més que fes riure amb un hàbit de capellà, mai no quedava ridícula la personalitat del capellà, sinó del que usava l'hàbit.

D'ara endavant no veurem com "La Pandilla" fan mofeta dels guàrdies, ni veurem tipus de criminals simpàtics, ni de fiscals antipàtics. Tot el que viola la llei ha d'ésser antipàtic i fastigós. Cap primera actriu no ha d'interpretar cap paper on ella violi la llei. Resultaria atractiu, i això és prohibit. Ara, doncs, les bones noies que creixien en els mitjans depravats, el tipus tan corrent, de la qual es presentaven en les produccions americanes, no existirà. Ara la que visqui en aquest ambient haurà d'ésser una noia dolenta, i per tant li estarà prohibit de mostrar-se en la pantalla.

D'aquesta llei en sortirà una propaganda "seca" per arreu del món. Sortosament, ací no som tan aficionats a la beguda com els americans, i l'esmentada llei de la sequedat no tindrà efecte a la nostra terra.

Però si dels arguments en traieu les escenes de passió, resulta que la venjança queda gairebé eliminada. Un dels vehicles més grans de la venjança són les passions. Com que estan prohibides, això no tindrà lloc de mostrar-se en les pantalles.

D'aquesta feta, trobem també que s'hauran acabat les espanyolades i el xarleston. Les pel·lícules lleugeres, on el flirt sigui el tema principal, són prohibides; del flirt en ve l'adulteri, i d'aquest prové el que no es mantingui la santedat del matrimoni.

Amb això els religiosos que han col·laborat amb Mr. Hays han volgut fer una miqueta d'obstacle per al divorci. I com que del divorci no en parla l'esmentat codi, resulta que aquests seran els únics temes a tractar si no hi afegeixen alguna clàusula més... Però resulta que en prohibir-se la justificació de l'adulteri, ja es prohibeix gairebé el divorci, i moltes obres quedaran sense solució per aquesta prohibició.

Betty Compson, que ha tingut la desgràcia d'especialitzar-se en tipus de dona prostituída, igual que Mac Busch i algunes altres, tindran la

FEMINA AVUI ESTRENA!

POPURRI REVISTA FOX SONORA

Brillante desfile de celebridades cinematográficas!

GAYNOR-FARRELL-
McLAGLEN-DIXIE
LEE-LOWE-BRENDEL-
SHARON LYNN-ROLLINS-
HAROLD MURRAY, etc, hasta
100 primeras figuras, de
fama mundial.

gran sort que cinematogràficament es regeneraran. No podran aparèixer a la pantalla interpretant aquestes tipus.

Ara tenim que en el teatre s'ha fet per companyies que actuen en teatres elegants "La Prisonera". Els temes d'aquesta obra teatral estan prohibits en el cinema. Els que vulguin veure obres d'aquestes hauran d'anar al teatre, i això en fa pensar si en protegir el cinema contra els vodevils, les obres de conflictes sexuals, no han volgut fer campanya a favor de l'art teatral.

El cas és que "feta la llei feta la trampa". Queda prohibit l'impuls de venjança. "La venjança en els temps moderns no es justificarà com un motiu argumental."

Resulta que d'això dels "temps moderns" els productors mateixos que han acceptat aquesta llei han pensat treure'n punta, i ja estan preparant una paràfrasi de Hamlet amb Barrymore. També veurem Otel·lo i Macbeth, perquè no es prohibeix mostrar el crim en les obres dels temps antics. Sinó seria tant com eliminar de les pantalles sonores tots els temes històrics, i com que els temes històrics s'han de representar amb equitat i justícia, resulta que ara hauran de dedicar-se a l'adaptació de tots els drames de l'antiguitat, i el crim regnarà a les pantalles, executat per reis i religiosos...

Un dubte tinc: ¿es podrà realitzar "Romeo i Julieta"? La venjança i la passió, dues coses prohibides, es troben en aquesta obra. També ens mostra un creruge protegit uns

amants, i com que el suïcidi no està prohibit en aquest codi, tenim infinitat de produccions d'autors russos, així com el "Chatterton", de De Vigny, que són una apologia del suïcidi, i tindran adaptació a les pantalles, ja que aquests senyors s'han entretingut prohibint una sèrie de coses completament naturals en tot argument i en tota representació teatral com cinematogràfica, i en canvi han deixat llaunes tan perniciosos com les que hem assenyalat.

Amb l'acceptació d'aquest codi, i la paraula, els productors no s'han donat compte que han tornat als temps primitius del cinema i les lligues de moral, amb l'agravament que abans prohibint l'entrada als menors d'edat tot quedava arranjat, i ara, com que només es veuran obres "blanques" o de color de rosa, tot el públic amant de les obres d'argument consistent fugirà dels locals cinematogràfics i anirà al teatre, on podrà sentir acudits sense prohibició i l'amor sense traves.

P. VENTURA I VIRGILI

CINEMA PARIS
Avinguda Portal de l'Àngel
Teléfono 14544

AQUESTA NIT, A LES 10:
Grandios programa.
Estrena del film sonor

TODOS PARA UNO
interpretat per Belle Bakes
i Ralph Graves.

parlem-ne

Lucien Wahl diu: "D'ací a uns anys tindrem en el cinema el "ralentí" i les "acceleracions" d'expressió verbal. Aleshores el públic haurà d'aprendre d'escoltar i entendre, a la qual cosa ja es comença d'acostumar."

Aquest escriptor diu també: "Quin repòs més deliciós és de veure una pel·lícula muda... No se sent cap soroll de porta en tancar-se. Això és una habitud deplorable de les sonores de reproduir aquest soroll. No volen recordar que en la vida hi ha moltes portes que no fan soroll..."

Baltasar Fernández Cué ha estat elegit per la First perquè faci l'adaptació de la paràfrasi de castellà "El hombre malo". Aquesta pel·lícula és basada en la vida i miracles de Panchito Villa. El protagonista serà Tony More. Creiem que tractant-se de les aventures d'un cabdill mexicà i per tal de conservar el color de l'obra, el castellà hauria d'ésser "hispano-americà". Crec que aquests detalls s'haurien de tenir en compte en l'edició de films i en el que es refereix a propaganda i presentació al públic.

Natasha Rambova té una botiga de joieria. Mae Murray li ca com-

crítica breu de pel·lícules

METRO GOLDWYN PRESENTA "MARIANNE"

Protagonistes: Marion Davies, Laurence Gray i Cliff Edwards.
Argument: Dramàtic. França a l'estiu de l'any 1914.

Interpretació: Bona.

Comentari: A la inversa de moltes produccions, aquesta comença malament i acaba bé. No en el sentit de la novel·la vulgar, sinó en el sentit artístic. "Marianne" té les primeres escenes forçades, les primeres cançons com imposades. Però després l'obra va prenent interès, i els protagonistes van mostrant-nos d'una bella manera els seus sentiments i passions. Marion Davies fa unes quantes imitacions d'artistes força encertades; Cliff Edwards ens dona una bona sessió d'ukelele; Lawrence Gray ens mostra una bonica i ben impostada veu en un actor de cinema. Marion no la té, certament, tan agradable. L'esmentada producció fuig amb traça de la vulgaritat, i el sentimentalisme del seu final és un veritable poema d'abnegació i amor.

METRO GOLDWYN PRESENTA "CUANDO LA CIUDAD DUERME"

Protagonistes: Lon Chaney, Aneta Page i Mae Busch.

Argument: Dramàtic. El banditisme d'alta escala als barris baixos de Nova York.

Interpretació: Bona.

Comentari: Lon Chaney té un bon treball a fer en aquesta producció. El seu paper és simpàtic, i com tot home de certa edat, sent una paternal abnegació per la protagonista, a la qual estimant-la cedeix al seu enamorat. En el paper de detectiu, Chaney, que tantes vegades ha estat un "criminal cinematogràfic", reix. Aquesta vegada el maquilatge de Chaney és ben planer. Als que agradiu aquells "tours de force" del maquilatge, que feia abans aquest actor quedaran defraudats. En segons quines escenes és força amanerat, i no té, ni en molt, la presència de Georges Bancroft en un paper semblant en "La Redada". De totes maneres, encara que amb excés de trets i metralladores, la producció té interès. Els

pobres habitants de Nova York i Chicago, si tenen gaires bandes de lladres com les que ens mostren els films d'aquesta mena no deuen poder viure tranquils, sempre amb la por que una metralladora els trenqui el son... És realment terrible...

METRO GOLDWYN PRESENTA "ZALACAIN EL AVENTURERO"

Protagonistes: Pere Larrañaga, Maria Luz Callejo, Ricard Baroja, Carranque de los Ríos, Pius Baroja i dos o tres nens.

Argument: Hauria d'ésser dramàtic; està basat en l'obra de Pius Baroja del mateix nom.

Interpretació: Bona quant al treball de les criatures i Ricard Baroja; regulars solament Larrañaga i els altres artistes.

Comentari: Enn plan de saber com la Metro s'interessa per la nostra producció. Solament que si totes les nostres produccions donen tan pocs llores a l'esmentada casa no seria estrany que l'interès s'esvaeís. "Zalacain el Aventurero" és una obra en la qual hi ha un gran argument per a pel·lícula; és de fons veritablement cinematogràfic. El millor, però, d'aquesta producció és la selecció de tipus bàscos. Aquest treball ha estat indubtablement obra del plató que tan bé interpreta el paper d'oncle Tellagorri (Ricard Baroja). Els altres estan amanerats i com coaccionats per l'objectiu.

Larrañaga és belluga massa, Carranque de los Ríos està amanerat, Maria Luz Callejo està discreta. Els que treballen amb gràcia natural són els vallets. La fotografia d'aquesta producció és en general mediocre, i la realització cinematogràfica argumental, excessivament precipitada cap al final de la cinta, com excessivament lenta al començament.

Té, però, per damunt de tots els defectes, que ens mostra quelcom d'Espanya i dels seus costums sense espanyolades, i a més el valor de referir amb més o menys claredat fets històrics. Això és interessant per als estrangers.

Es una producció que no enganya a ningú respecte al temperament espanyol.

ARICIA BRUN

prar dos brillants, que no ha pagat i que importaven 1.500 dòlars. Ara Natatxa ha demandat a Mae Murray perquè no li ha pagat l'esmentada quantitat.

Es curiós el cas de Richard Cortez i Alma Rubens. Mentre Alma va estar malalta, Richard va ésser un marit model. Tot just Alma està restablert i per cert que trobem que excessivament de pressa, donades les noves que es rebien del seu

El diumenge 8 de juny, a l'Estadi, partit Bascònia-Catalunya

estat, Richard marxa de la casa i no saben on és.

Per aquest motiu Alma demana divorci.

...

... Hom diu si el motiu no serà un altre, puix que se sap que ja feia dies que entre els dos artistes s'havia parlat de separació de béns i separació amistosa; Richard ha marxat abans que el repartiment s'hagués efectuat, i ningú no sap res d'ell... L'hauran rapat...? Potser és qüestió de publicitat.

COLISEVM

Aquesta nit, a les deu:

Revista Sonora Paramount

(Nit, a les 10'03)

LA BARCA DE NOE

Dibuixos sonors animats.

(A les 10'14)

EL DESFILE DEL AMOR

Opereta cinematogràfica Paramount, per MAURICE CHEVALIER i J. MACDONALD.

(Nit, a les 10'30)

BOXA ARENES

Dimarts, a les deu, a les

Grandiosa vetllada internacional:

Espanya contra Bèlgica

per al

CAMPIONAT D'EUROPA

TORRES contra LUC HIGUET

BARTOS contra VERIST

NOS contra GENON

Flix contra Petit Biquet

en 15 rounds, per al títol.

Adquiriu avui mateix l'entrada per a aquesta formidable manifestació de boxa.

3 pessetes entrada general, 5 pessetes

KURS A L

CAPITOL

Broadway

la màxima meravella cinematogràfica que tothom desitja veure. És una superpel·lícula UNIVERSAL

En el mateix programa

Aves de paso

per MARIA JACOBINI

Selecció "CINAES"

distribuïda per la Sucursal de Claris, 71

RECORDEU

al petit **David Durand**, amic de Chevalier en "La Canción de París"? Doncs, podreu veure'l i sentir-lo cantar amb **Belle Baker i Ralph Graves** en

Todos para uno

Producció sonora exclusiva de **Re-naixement Films** que s'estrena **AVUI, dilluns, al CINEMA PARIS**

EVIDENT!!

Qui ha vist una vegada l'opereta cinematogràfica **PARAMOUNT**

EL DESFILE DEL AMOR

MAURICE CHEVALIER

JEANNETTE MACDONALD

torna a veure-la dues, quatre, sis vegades... Puix que es tracta de la millor obra cinematogràfica presentada fins ara

Avui i sempre al

COLISEVM

(Hir dels films Paramount)

Per redreçar un tort Un oblit inexplicable

Domènec Guansé ha volgut reparar un oblit i ha caigut en un altre d'inexplicable.

Vent una mica d'història. Abans de tot cal felicitar LA RAMBLA DE CATALUNYA per haver obert una secció destinada als llibres. Era de preveure que un periòdic viu com LA RAMBLA DE CATALUNYA, que a tenir els seus lectors nombrosos al corrent del nostre moviment literari. Cap diari, cap periòdic català no pot preterir les nostres lletres. El gran Josep Carner ha escrit recentment: "En el món modern, política i cultura són indissociables." Ni la política, ni els esports, ni res no ha de fer-nos oblidar els llibres que han estat els caminadors del nostre ideal.

LA RAMBLA DE CATALUNYA ha tingut un bell encert de confiar a Domènec Guansé una secció de notes literàries. Res de més just ni de més bon to que l'article titulat "La conquesta del públic". En ell l'articulista va gretantament al seu fi, que és, segons diu, "aprofitar l'impetuosa, la vitalitat d'un setmanari com LA RAMBLA DE CATALUNYA per a fer-nos ressò, en la mesura dels nostres mitjans, de tots els batecs d'espiritualitat del nostre poble".

Guansé es proposa, molt justament, en aquestes notes literàries, "cridar una mica l'atenció dels homes distrets vers tots aquells fets d'ordre artístic o literari que poden captivar-los. En un mot, aportar una modesta contribució a formar un públic".

Qui no lloarà semblant actitud? És la de tot publicista que estimi verament les lletres. Guansé, en l'article que ens ocupa, intenta redreçar un tort. Dona gust de llegir els elogis, mercedíssims, que dedica a Martínez Ferrando. Tot home devot de les nostres lletres que tingui bon criteri, paladar fi i un esperit imparcial els subscriurà jolissament.

Martínez Ferrando! Quin goig fa d'adreçar elogis a un escriptor com ell! Un nom que es destaca, com diu Guansé, entre els més purs treballadors de la nostra literatura. L'articulista en traça amb poques ratlles una segura i fina silueta. I després de la valoració, justíssima, unes paraules precises i acusadores. Val la pena de copiar-les:

"I no obstant, ens sembla que tots hem estat una mica injustos amb Ernest Martínez Ferrando. Ara mateix acaba de publicar un llibre de narracions, un dels seus llibres més penetrants, més delicats, en el qual el seu art, fet de sensibilitat i de matissos, arriba a un punt de maduresa. ¿Com és que aquest llibre ha passat gairebé desapercebut per al públic i per a la premsa? Potser la passió política del moment ha fet perdonable aquest oblit; però seria imperdonable que aquest oblit es perllongués.

"Martínez Ferrando és un home una mica trist, una mica misàntrop. Potser és d'aquesta tristesa, d'aquesta misantropia que n'extreu les seves rares històries; aquestes històries que ens commouen i ens encomanen un estrany desig de solitud, d'apartament del món. Però cal dir que en tots els casos no hi hagués una literatura normal aquesta misantropia, aquesta tristesa, seria per a ell, sense que es proposés d'explorar-la, una fortuna.

I serem ben malgrats nosaltres si deixem que a les seves històries no li reportin una mica de consideració i —perquè no dir-ho encara que el mot sigui una mica passat de moda? — una mica de glòria."

La cita és una mica llarga. Excuseu-me. Era necessària. Ella és la sal del present article. Jo no hi hauré posat més que el comentari.

No cal dir fins a quin punt compartim aquestes idees de Guansé. Seria imperdonable, en efecte, que qualsevol altra causa, i no solament en el cas de Martínez Ferrando, sinó en tots els casos en què es tracta d'una obra i d'un escriptor de mèrits veritables.

Sense malícia, però, se m'acut de fer una pregunta a Domènec Guansé: Si ha volgut redreçar un tort, si ha volgut rompre el cercle d'oblit que ell suposa que existeix entorn de l'obra de Martínez Ferrando, ¿perquè no ens diu el nom del seu darrer llibre, que el propi Guansé lloa abundantment?

Fixem-nos-hi, perquè el cas és extraordinari, paradoxal. Repetim unes paraules de l'articulista: "Ara mateix acaba de publicar un llibre de narracions, un dels seus llibres més penetrants, més delicats, en el qual el seu art, fet de sensibilitat i de matissos, arriba a un punt de maduresa. ¿Com és que aquest llibre ha passat gairebé desapercebut per al públic i la premsa?" (Subratlle jo.)

I Guansé, tot queixant-se que aquest llibre hagi passat desapercebut, no l'anomena; no ens diu el títol d'aquest llibre que li mereix tants elogis. Guansé, que escriu les seves notes literàries a LA RAMBLA DE CATALUNYA per cridar l'atenció dels homes distrets vers tots aquells fets d'ordre artístic o literari que poden captivar-los, comença per no servir a aquesta "homages distrets" un element d'informació tan important com és el títol del llibre del qual s'ocupa. No solament important, sinó indispensable en aquest cas. Per cridar l'atenció, per divulgar, cal, necessàriament, informar. Cal donar al públic, i sobretot a l'"home distret", el nom del llibre o dels llibres que el crític recomana com a excel·lents, per tal que aquest "home distret" vagi a la llibreria concretament informat, sabent allò que ha de demanar, en el cas afortunat que el crític hagi aconseguit moure'l a favor d'una o de diverses obres. I no seria pecar de massa gentils de posar el nom de la casa editora al costat del de l'autor i del títol del llibre. Sabut és que així ho fa avui tota la crítica europea a la qual tenim pretensions de seguir.

Ella no regateja cap element d'informació al costat de la valoració crítica. En les revistes i en els diaris estrangers trobem sempre el nom de l'editor i, a més, sovint, el preu del llibre, al costat del títol i el nom de l'autor. Ni Paul Souday ni Edmond Jaloux s'haurien estat de dir que aquest llibre en el qual l'art de Martínez Ferrando "arriba a un punt de maduresa" és "Tres històries cruels", de la "Biblioteca a tot vent", Edicions Proa.

Guansé, tan exacte, precis i pulcre en tot, això ho sap com ningú. Ell ha fet crítica i sap quines són les bones regles de la crítica. Ell és un dels homes que juguen net i sap que el veritable escriptor exigeix d'ell mateix la pulcritud d'estil i la del capítol. Jo no hauria dit res si les seves notes literàries de LA RAMBLA DE CATALUNYA no pretenguessin "aportar una modesta contribució a formar un públic" i si els paràgrafs dedicats a Martínez Ferrando no continguessin la intenció de reparar un oblit. M'ha semblat, però, que aquest oblit el reparava amb poca decisió; que a l'hora de servir una causa justa no li servia del tot. "Es injust de tenir oblidat aquest llibre." I ell mateix s'albida de dir-nos-en el nom.

Altament, ¿com s'explica la seva omisió incomprendible? Qui treballa per "la conquesta del públic"? ¿no ha d'aprofitar tot element d'informació d'aquest mateix públic? I quan es tracta del públic català, al qual la menor circumstància distreu dels llibres i dels fets espirituals, l'obligació de tots és d'orientar-lo fins al més extrem detall d'ordre material, fer tots els possibles per vèncer la indiferència de l'home distret.

Per acabar: Si he sortit a replicar a un home que estimo tant com Domènec Guansé és perquè el seu oblit m'ha semblat inexplicable i la seva actitud, aquesta vegada, paradoxal, en el cas de Martínez Ferrando, sinó en tots els casos en què es tracta d'una obra i d'un escriptor de mèrits veritables.

JOAN PUIG I FERRETER

El doctor Albiñana s'explica El doctor, especialista en malalties nervioses es demòcrata, ara que...

EL QUE COSTA TROBAR EL DOCTOR ALBIÑANA

No us en podeu fer càrrec: Viatges d'ací cap allà, repics de telèfon, visites i, per últim, després de dues o tres vegades d'anar a "La Razón", i una al local de la "Peña Ibérica", la pista dreturera del doctor Albiñana...

Moltes vegades he dubtat de l'existència real de l'organitzador de "Los Legionarios de la Patria", tanta era la tossuderia a fugir de la meua curiositat.

I pensar la desgràcia que hauria estat per al decor nacional que aquest home sols hagués estat una creació d'imaginacions exaltades. Ens hauria mancat a la col·lecció de dels "ismes" — més interessants del món modern. L'"isme" ressonat que representa el cèlebre doctor és dels que més acrediten una nació. Considero el ridícul a què ens exposàvem davant de nacions tan avançades com França, que ens pot oferir un Lluís Daudet amb els seus "camelots"; Itàlia, que té per a ella sola un homenet com Benet Mussolini; Portugal, amb un Carmona; Alemanya, amb un Hugenberg, i tants d'estats sudamericans que tenen tot un senyor dictador per al seu ús particular.

I tornant al doctor. El vaig poder veure per miracle i gràcies a passar una nit devorant Panait Istrati. D'altra manera m'hauria adormit, i adéu doctor Albiñana: se n'hauria tornat a Madrid sense fer-me les declaracions que em feu en un vagó de primera del ràpid. Per cert que he d'agrair-li l'únic viatge gratuït que he fet en ferrocarril, encara que hagi estat curt. Vaig anar de l'estació de França al baixador del carrer Claris — de trista memòria — sense pagar bitllet. Espero que seré discret i no xerrareu res a la companyia de M. S. A.

LA LLUITA CONTRA EL SEPARATISME ES EL NOSTRE NORD

—ens diu el doctor Albiñana—. Lluitar contra aquesta plaga política que deshonra Espanya és el deure primordial que ens imposa el nostre programa.

—Així vós creieu que n'hi ha de debò de separatistes?

—I és clar que n'hi ha. Ara, que no tingueu por: nosaltres, els legionaris de la pàtria, els farem fondre tots, encara que hàgim de lluitar fins a la mort.

—¿Qui són per a vostè els separatistes?

—I qui voleu que siguin, sinó aquests comerciants catalans que volen la independència per poder explotar millor Catalunya al seu gust. Aquesta gent que...

UNA INTERRUPCIO

En aquest moment àlgid de la seva explicació del separatisme s'ha notat un moviment d'impaciència entre els seus amics: que hi havia a l'andana i ell ens digué, tot pol·lit:

—Perdoneu: he de dir unes paraules als meus amics que s'esperen.

—No faci compliments: vostè mateix.

El comiat fou veritablement afectuós. Encaixades, ofertes... Una joventut que diu: "Ya lo sabe, doctor, aquí estamos nosotros dispuestos a servirle en todo i a seguirle a donde sea. Somos catalanes, pero ante todo españoles. Y no crea usted que seamos de aquellos que huíamos después de dar unos vivas o que nos pasamos el día recitando poesías, sino que sabemos dar porrazos."

—¿Catalanes de los de Primo, no?"

El doctor, tot greu, m'anava dient mentre saludava els que quedaven lluny sota la marquesina: "¿Qué buenos amigos! ¿Qué amigos tan excelentes, ¿eh?"

—Contra el separatisme no hi ha d'haver "cuartel". Aquesta gent que amagada sota un sentimentalisme laboren contra la pàtria no poden tenir perdó. A la piqueta! Unes quantes ditzenes a Fernando Póo i els altres s'amagarien com a couills.

CAL GUARDAR CATALUNYA DELS MATEIXOS CATALANS

—Així vostè és enemic dels regionalismes?

—No us ho cregueu pas; jo sóc valencià, i vull que tots parlin a casa com vulguin, però a l'escola, a la trona, a la botiga i en tots els llocs públics, una sola llengua, una sola bandera. ¿Què és això de voler tenir cada regió una bandera per al seu ús particular? A València tenim, per exemple, la senyera, aquella senyera gloriosa que ens deixà el gran rei Jaume, i la usem per record històric.

Catalunya també em sembla...

—I cal la bandera de Catalunya encara no se sap ben bé quin origen té. Fins hi ha dubtes si és de començaments del segle divuit.

MUSSOLINI
L'home dels discursos

EL DOCTOR ES DEMOCRATA, ARA QUE...

—¿Així vostè és partidari "enraged" de la dictadura?

—Demòcrata i ben demòcrata que sóc; ara, que crec que la democràcia no serveix per a res. Volem Constitució i Corts, però volem poder-les suprimir quan ens sembli convenient, i dret a fer la justícia de forma immediata i contínuament. I no us penseu pas que això sigui tret de cap Constitució dictatorial. Molt al contrari, és basat en l'article 84 de la Constitució de Weimar. Em penso que els republicans no es podran queixar.

—Però ¿vol dir que Espanya està en un cas especial com el que senyala aquest article?

—I és clar que sí. Que no veieu el perill separatista? El valor dels difamadors de la pàtria als quals ningú no castiga? A la deportació tots ells!

MARTINEZ ANIDO, L'HOMME MES GRAN D'ESpanya

—Vostè deu ésser un admirador de l'obra de Primo de Rivera.

—En el que té de personal, sí. Ara, en el que té de col·laboració dels altres, especialment homes ci-

vils, s'equivoca, més ben dit: l'eniganyaren. L'home veritablement gran, l'home més gran d'Espanya, al qual la pàtria no agrairà mai prou el que ha fet per ella i el que l'ha de salvar, és Martínez Anido. Vosaltres, els catalans, sou els que més testimoni podeu donar d'això.

—En efecte —diu jo alarmat—. Vostès, en el seu partit —preguntant—, deuen haver heretat el P. U. P.

—Al nostre partit, el Partit Nacionalista Espanyol, hi cap tothom —Ja hi som!—: sindicalistes, monàrques, republicans, constitucionalistes, en fi, tots aquells que abans que tot volen la unitat i la prosperitat de la pàtria. Volem que tot —tot, entenc— se supediti a l'interès de l'Estat, i no us càpiga cap mena de dubte que ho aconseguirem.

MES DE DIVUIT MIL "LEGIONARIOS" A MADRID

—¿I són molta colla els que volen tot això?

—A Madrid sol som més de di-

vis, aleshores mal no m'hauria imaginat Prudenci Bertrana, era vivint empresonat en la quadrícula simètrica d'una gran ciutat com Barcelona. L'imaginava vivint en una masia isolada que tenia encara alguna cosa de castell; una d'aquestes masies catalanes tradicionals, que són gairebé tot un poble, amb els seus diferents cossos d'edificis, amb els seus cellers, els seus corals, les seves quadres, amb la vida palpitant que els donen els masovers i jornalers, els pastors i les collidores, la mainada i els cans, l'aviram que canta des de trenc d'alba, els ramats que beuen, en anar a venir entre núvols de pols, de pasturar, les egües que bleixen i els cavalls que renllen. Me l'imaginava, apassionat-se per les feines del camp, sobretot per la sega ardent, per la collita de les olives, per la verema, que humanitzen i divinitzen alhora la natura; que tenen sempre alguna cosa de ritus pagà, de festa sensual i primitiva.

I el veia també en les llargues vetlles d'hivern en una gran cambra parada noblement i sobria, amb mobles simples, però d'un bon estil català renaixentista. Encara, en aquests moments reix l'escena tal com la imaginava aleshores. La llengua flameja a l'escalfapans i dona a l'estança una replendor vermillona. Una llum d'oli, blanca, serena aclareix la taula de treball. A fora bufa el vent esborrifant els arbres amb una remor de mar esvalotada o de riu desbordat; o bé la pluja, amb intermitències furioses, colpeja amb sons argentats els vitralls de la finestra.

Es aleshores que Bertrana treballa. El fum de la pipa omple l'estança d'una atmosfera de somni. Ber-

L'esperit dels dies Prudenci Bertrana

Quan jo era adolescent i llegia "Proses Bárbares", m'imaginava un Prudenci Bertrana ben distint dels que he conegut després pels passadissos dels teatres.

Me l'imaginava un home alt, ceapat, el rostre ombrejat per unes barbes rufes, esborrifades, de Pan; calçades les altes botes de caçador, cenyit per la canana de cuir, la jaqueta de vellut, l'escopeta al muscle i el sarro inflat penjat damunt l'espatlla. Me l'imaginava així treballant entre la brolla espessa i embriolada dels boscos, açaçat a l'aguait o somnolís en algun recó verge encara, o com encantat, de la natura. El veia també cavalcant entre amics, voltat de la canalla enjogassada, els lladrics alegres de la qual donaven al cavall frisant i estremidut nerviosos. El veia també descavalcant a les ventes i a les tavernes dels pobles, prenent part en àpats pantagruètics, en els quals el vi rajava en abundància. El veia recorrent els mercats i les fires, embadalint-se sensualment en aquest espectacle animat i colorit, les narius dilatades per la fum del bestiar i de les dones joves. I el veia posant en totes aquestes coses una vitalitat exuberant, plena de força, d'home mig salvatge, de senyor rústic, ignorant de la civilització i de les lleis.

Sobretot, com aleshores mal no m'hauria imaginat Prudenci Bertrana, era vivint empresonat en la quadrícula simètrica d'una gran ciutat com Barcelona. L'imaginava vivint en una masia isolada que tenia encara alguna cosa de castell; una d'aquestes masies catalanes tradicionals, que són gairebé tot un poble, amb els seus diferents cossos d'edificis, amb els seus cellers, els seus corals, les seves quadres, amb la vida palpitant que els donen els masovers i jornalers, els pastors i les collidores, la mainada i els cans, l'aviram que canta des de trenc d'alba, els ramats que beuen, en anar a venir entre núvols de pols, de pasturar, les egües que bleixen i els cavalls que renllen. Me l'imaginava, apassionat-se per les feines del camp, sobretot per la sega ardent, per la collita de les olives, per la verema, que humanitzen i divinitzen alhora la natura; que tenen sempre alguna cosa de ritus pagà, de festa sensual i primitiva.

I el veia també en les llargues vetlles d'hivern en una gran cambra parada noblement i sobria, amb mobles simples, però d'un bon estil català renaixentista. Encara, en aquests moments reix l'escena tal com la imaginava aleshores. La llengua flameja a l'escalfapans i dona a l'estança una replendor vermillona. Una llum d'oli, blanca, serena aclareix la taula de treball. A fora bufa el vent esborrifant els arbres amb una remor de mar esvalotada o de riu desbordat; o bé la pluja, amb intermitències furioses, colpeja amb sons argentats els vitralls de la finestra.

Es aleshores que Bertrana treballa. El fum de la pipa omple l'estança d'una atmosfera de somni. Ber-

trana llegia inclinat damunt de llibres feixuts; llibres de caca o de viatges, llibres d'aventures a paisos llunyans, llibres una mica vells que tenen ben poc a veure amb la literatura actual. O bé lentament, amb una lletra ferma, una lletra poc treballada, omple llargues tires de paper amb la descripció minuciosa i poètica de les seves impressions campestres, que ara, emmenguades pel record, li semblen encara més plenes, més gustoses. De vegades en lloc de records enllaça ombrívols fantàsies, que els sorolls bassardosos de la natura, la solitud, l'humor desigual i capriciós, o el mateix record d'estranyes històries de pàgines, en les quals la gasteria o la superstició tenen un paper important, li suggereixen.

Alh, però quin Bertrana més diferent és el que he conegut després! Un Bertrana acabat d'afaitar, el cabell escàs i gris pentinat endarrera, vestit amb una jaqueta de basar — l'uniforme dels no-ninys; un Bertrana que gasta binocs i no fuma. L'he vist en un piset net, esterilitzat de l'Eixample, on no hi ha ni una engruna de pols ni una engruna de cendra, ni un gos, bon companyó a que grinyoli. L'he vist assistint puntualment, a darrera l'altra, a totes les estrenes de teatre, amb l'expressió inapetent de qui s'empassa una droga amargant, l'he vist anar i venir cronomètricament de la classe de pintura que dona, a Montjuïc, a uns minyons anònims.

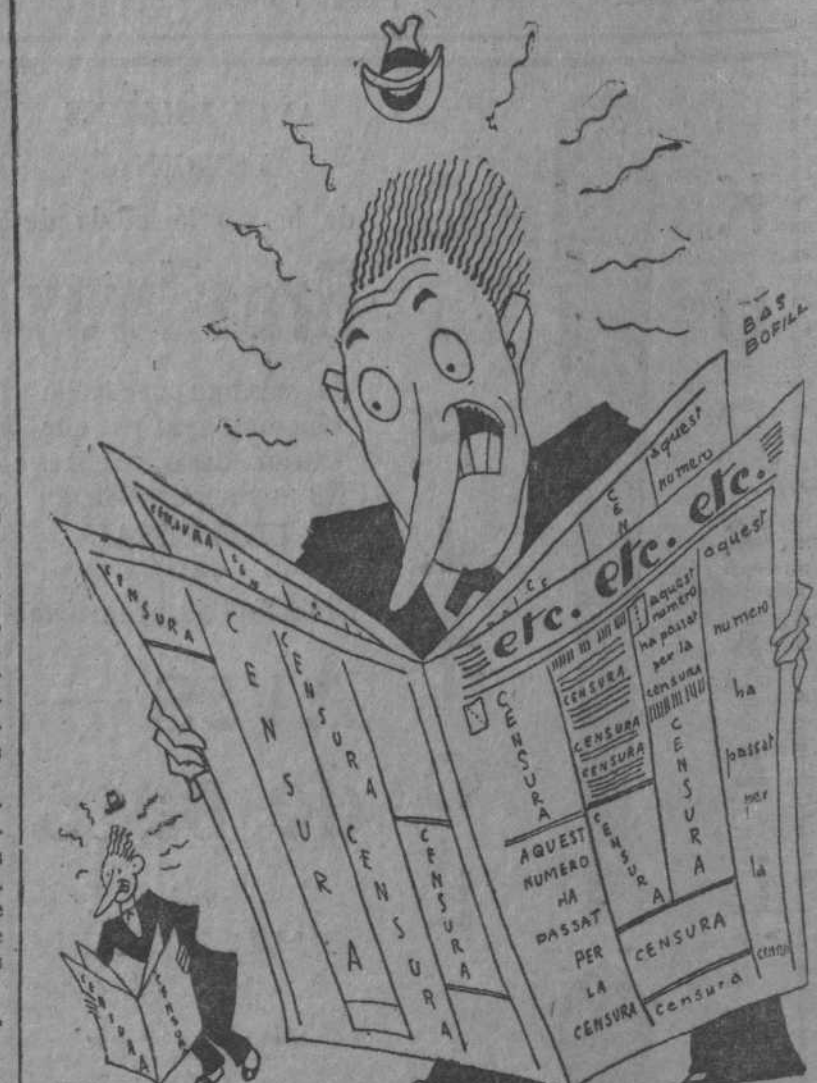
Però és aquest el Bertrana veritable?... Només cal veure el gest de desència o d'amargor que torça la seva boca per a comprendre que aquesta vida és per a ell una vida completament falsificada; per a comprendre que tota la literatura dels escenaris no li interessa gaire; que no li interessen ni els propis judicis que ha d'elaborar-ne; que li semblen entortijats totes aquestes competències literàries amb les quals ha de barrejar-se; que es troba, en fi, completament descentrat en aquest món civilitzat que no acaba de comprendre, i que els seus pulmons de caçador que enyoren els boscos, s'ofeguen en l'aire viciat de les sales dels teatres i fins en l'aire carregat d'emanacions de gasolina dels carrers barcelonins.

Sens dubte aquella imatge de Bertrana que ens suggeria la nostra adolescència imaginativa, és plena d'arbitrarietats i carregada de fantasia; però respon molt més a la seva vida espiritual que aquest Bertrana una mica trist, una mica amargat que veiem cada dia.

Així almenys no ens podem estar de pensar-ho ara, en acabar de rellegir aquests "Naufrags", novella que ens palesa una vegada més aquest gran amor sentimental i pan-teista que inspira a Prudenci Bertrana la Natura, i aquesta aversió insubornable que sent per a tota llei de coses que volen posar un cinquè de ferro als sentiments més naturals i espontànies.

DOMENEC GUANSE

CAFE DE LA RAMBLA
RESTAURANT - CHARCUTERIA - GRANJA
CAFE - BAR
Ha inaugurat les reformes per ampliació dels seus locals

EL DRAMA D'ARA

—I jo que he comprat el diari per saber alguna cosa...

la rambla de catalunya
esport i ciutadania

EL CARTELL ANUNCIADOR DE "LA RAMBLA DE CATALUNYA"

(Dibuix d'Hèlens Gómez)

L'èxit dels cursets de "Palestra"

ELS INSCRITS PASSEN DE 300

La crida adreçada per Palestra al jove perquè s'inscriu als Cursets de Divulgació de Cultura Catalana, ha trobat resposta en un nombre considerable de joves que demostra clarament l'ansia que tots ells tenen per conèixer la nostra terra, la nostra llengua, la nostra història i la nostra cultura. Actualment els inscrits passen de 300.

En vista que les inscripcions continuen sense parar, "Palestra" ha acordat prorrogar el termini d'inscripció. La inscripció a cada cursset, doncs, podrà fer-se a les oficines de "Palestra" Casp, 12, primer, lletra I, d'una a dos quarts de dues del dia en què el cursset hagi de començar.

Així fins a demà, dilluns, d'una a dos quarts de dues, hi haurà temps per a inscriure's als curssets dels senyors O. Anguera de Sojo i J. M. de Casacobera. Aquests curssets seran donats, respectivament, a l'Ateneu Barcelonès, Casp, 6, i al Club Esportiu de Catalunya, Pi, núm. 7, de dos quarts de vuit a dos quarts de nou del vespre.

Els sumaris d'aquests dos curssets són: Oriol Anguera de Sojo, "Institucions de Dret Català". I. Evolució

del Dret a Catalunya. II. Obligacionistes jurídiques de manifestació de voluntat. III. La propietat. IV. Dret de família i successions. V. La tutela i defensa del Dret. J. M. Casacobera, "La llengua catalana a través de la història: I. Formació de la llengua catalana. II. Le varietats dialectals. III. La unitat lingüística de Catalunya, València i Balears. IV. Us del català en la literatura. V. Us del català en la vida oficial.

Per a major claredat indiquem a continuació els dies en què començaran els curssets, així com els llocs on seran donats.

Dilluns, 2 de juny: Oriol Anguera de Sojo, "Institucions de Dret Català". Ateneu Barcelonès, de dos quarts de vuit a dos quarts de nou.

J. M. de Casacobera, "Etapas de la història de la llengua catalana". Club Esportiu Catalunya, carrer del Pi, 7, de dos quarts de vuit a dos quarts de nou.

Dimarts, dia 3 de juny: L. Nicolau d'Oliver, "Aspectes de la Literatura Catalana". Ateneu Barcelonès, Canu-

da, 6, de dos quarts de vuit a dos quarts de nou.

Leandre Cercera, "Suggestions lògiques a propòsit dels catalans". Ateneu Enciclopèdic Popular, Carme, 30, de dos quarts de vuit a dos quarts de nou.

Dimarts, 4 de juny: Rerran "fals i Taverner, "Les antigues institucions públiques de Catalunya, Ateneu Politechnicum, Alt de Sant Pere, 27, de dos quarts de vuit a dos quarts de nou.

Dijous, 5 de juny: Pompeu Fabra, "Alguns punts de gramàtica catalana", Ateneu Barcelonès, Casp, 6, d'un quart de vuit a un quart de nou.

Carles Pi i Sunyer: "Característiques de l'economia catalana", Ateneu Politechnicum, Alt de Sant Pere, 27, d'un quart de vuit a dos quarts de nou.

Divendres, 6 de juny: "Al·lucinations de la nostra història", "Palestra", Casp, 12, primer, lletra I, de dos quarts de vuit a dos quarts de nou.

Pau Vila: "Aspectes geogràfics de Catalunya", Centre Excursionista de Catalunya, Paradís, 10, de dos quarts de vuit a dos quarts de nou.

ADRECES

en sobres, llistes i etiquetes per a la tramesa de publicitat per correu

DIAGONAL, 319, principal. - Telèfon núm. 54231

Sastreria F. Comas
Fontanella, 9, principal
Gustos selectes Confecció acurada
PREUS AVINENTS
Especialitat en vestits de societat

JOIES — RELLOTGES

J. ROCA

RAMBLA DEL CENTRE, 33
PASSATGE BACARDI, 2.

la rambla de catalunya

(esport i ciutadania)

XOCOLATES
Jaume Boix
Tasteu les noves creacions:
Núm. 9 - Fondant, marca cavall-indi.
Preu: Pessetes 1'10 el paquet
Ametlla, per a menjar cru
Preu: 0'80 ptes. paquet

Aquest reportatge és el primer d'una sèrie que el nostre company Josep M. Masip prepara sobre la Premsa catalana de Barcelona.

En la pròxima edició: "Rovira i Virgili i 'La Nou'".

QUARTS DE DOTZE

del matí. En una redacció de diari matinal, quarts de dotze no és cap hora. En aquests moments, les oficines de "La Publi" podrien semblar les d'un magatzem qualsevol de cotons o de quèviures. Tac, tac, tac, de màquines d'escriure a l'administració; anar i venir de mossos; un vallet que escombra; el cobrador que líquida amb el caixer; l'administrador que escolta un viatjant d'òlia... La redacció deserta. La gent de "La Publi" no ha començat encara la jornada periodística. Al cap d'una taula, un pilot de diaris eufòricament plegats esperen, pacients, el llapis blau del secretari de Redacció.

Que, tanmateix, no es fa esperar. Heu-vos ací En Pallerola que arriba, amb una gran cartera sota el braç i un paquet de diaris estrangers, acabats de rebre. L'home va per feina. Un "Bon dia, i d'on veniu?", una requisa a la bústia senyalada amb el nom de "Domènec de Bellmunt" — cada redactor de "La Publi" compta amb la bústia corresponent —, un cop d'ull a les cartes que han semblat més interessants i un repàs general als diaris que esperen. El llapis blau, activíssim, senyala aquest article interessant, aquell comentari encertat, aquesta nota a reproduir, aquella crònica agressiva a contestar. Més tard, el director encara farà un escandall de les notes senyalades, i els diaris passaran a la secció respectiva dels redactors encarregats.

Un respir de satisfacció! En Pallerola pren altra vegada el barret i la cartera.

—Ja esteu llest, company?

—I ca, home! No faig més que començar. Però, que d'heu de fer vós?

—Faig una informació, home...

—Ah! No, és clar que no esteu llest. Ara deueu voler saber on vaig, no? Com que feu una informació... Doncs, primer val a trobar-me amb el fotògraf. Tenim un reportatge en pers-

pectiva, aquest migdia. Després, aniré a despatxar amb En Bofill a casa seva. Coses del partit i del diari, sabeu?

ARA ARRIBA,

amb la seva cara rufola, la seva veu grossa i la seva aspra, franca, cordialitat, el senyor director de "La Publicitat". El personal de les oficines correspon amb una salutació respectuosa i afable el "bon dia" d'En Carles Capdevila. Sabeu que no ha arribat pas el patró, sinó el company. Amb aquest home que ha fet de "La Publicitat" el millor diari de Barcelona, passa una cosa molt estranya. De moment, quan el veieu per primer vegada, i us mira per l'esclatxa que queda entre la cella espessa i el carai dels lentes, us fa por. A la segona entrevista, que ja us mira a través dels vidres, només fa respecte. I, finalment, quan — a la tercera vegada — us parla i es treu definitivament les ulleres, ja us sembla que el coneixeu de tota la vida i fins us atreviu a donar-li copets a l'esquena.

Heu-vos ací, En Carles Capdevila, un tipus interessantíssim de català i de periodista. Un home que, dins un ambient modest i difícil, s'ha fet, a pols, amb l'esforç, tenaç de cada hora, un lloc de prestigi i de responsabilitat. Un comediant amb més talent que possibilitat, que — ja home fet — compagina les representacions de "La reina jove" amb la lògica d'En Daurada, es fa advocat en vint-i-set mesos, ingressa en el periodisme a la redacció de "La Veu", passa a un lloc modest de "La Publicitat", substitueix Rovira i Virgili quan aquest deixa la direcció del diari i, en poc temps i en hores difícils, converteix l'òrgan d'Acció Catalana en un dels rotatius de més tiratge de Barcelona. Avui, el "caché" de "La Publicitat" — agíl i sobri — pot compararse, sense vergonya, amb els millors diaris de Madrid o de París. Carles Capdevila, secundat per aquesta admirable redacció capitanejada pels Brunet i els Pallerola, ha fet el miracle. Ahir Rovira i Virgili, avui Nicolau d'Oliver i Bofill i Ma-

tes, han acabat d'afinar, correctíssims, la silueta ideològica — liberal i europea — del gran diari català.

EN AQUESTA HORA

del migdia, els redactors ja comencen d'arribar, amb les informacions del matí al Palau de Justícia, a la Universitat, a l'Ajuntament... El treball comença a la redacció, fins a quarts de tres de la tarda. Després, cap al tard, fins a l'hora de sopar. Després, encara, la feina d'última hora al carrer de Barba, a la impremta, sota les ordres d'En Manuel Brunet.

NICOLAU D'OLIVER

Carles Capdevila, després de canviar impressions amb algun redactor sobre la feina del dia, revisa uns originals urgents i repassa la correspondència, es posa a la nostra disposició. Amablement sorriu, aquest periodista de ràça — que sap ésser, encara, un excellent literari i un director d'escena perfecte — es mou a gust, com el peix a l'aigua, entre el paper que en pocs minuts s'ha acumulat damunt la seva taula de treball.

—Esteu satisfet del vostre diari, Capdevila?

—Home, no us ho sabria negar... El públic, almenys, ens demostra que el nostre diari el satisfà. Però parlem en general, si us plau...

—Parlem en general. Què us sembla, a l'hora actual, la Premsa catalana en conjunt?

—En tinc una impressió frament bona, dintre el to, l'ambient i les possibilitats en què, fins ara, s'ha hagut de descabellar. És evident que no comptem, encara, amb tots els tipus de diaris necessaris en un conjunt de Premsa de gran ciutat. Però cal tenir ben present el fet que la Premsa catalana ha nascut substancialment política. Això ha fet que el gran diari d'informació — diari de carrer, de gran públic — no s'hagi encara produït, potser. El diari català no ha conegut encara aquests tipus. Només

CARLES CAPDEVILA

EL CERVELL DE "LA PUBLICITAT"

en determinats moments la realitat ha donat un caire informatiu als nostres diaris, originàriament polítics... Aquesta convivència de criteris ha donat a la premsa catalana una estructura una mica rara. En un moment d'activitat política, la part informativa ha quedat completament desvaloritzada, i a l'inrevés, la informació ha pres increment quan la política ha passat per coses que, entre nosaltres, no depenen de la voluntat del periodista. I, per això mateix, els diaris catalans no tenen encara un perfil absolutament delimitat i característic. Són, millor, un silueta, que es perfila segons la llum que la projecta. Reflecteixen amb un parèntesi de repòs o de silenci. Són exactitud el complex de la nostra encara caòtica vida col·lectiva i són una resultant del nostre moment. Moment de creixença, amb problemes greus a resoldre, davant dels quals encara que vulguem no és possible donar a la política — en el seu més ample abast — un simple valor d'informació. Jo crec que aquest gran diari català d'informació — diari de gran públic, de carrer — és un producte que Barcelona encara no pot fabricar...

PERIODISTES...

—Aquestes mateixes circumstàncies — comenta el director de "La Publicitat" —, fan que el tipus de periodista clàssic, el repòrter català, no s'hagi produït còpiament entre nosaltres. En tenim pocs... Pocs, però bons... I és que la necessitat no l'ha impulsat fins ara.

El repòrter em sembla un producte de la necessitat. Un home no és repòrter pel sol fet que es proposi d'expressar-se. A París, per exemple, en el cor d'Europa i amb l'influència de tots els corrents del món, el repòrter es

produceix d'una manera automàtica. Cal informar constantment. D'ací el tipus de diari francès. Ací no estem, però, en les mateixes condicions. La vida és menys intensa i, sobretot, menys concreta. Catalunya és encara una cosa en formació. Com ella, el seu periodisme — que, de fet, és una forma literària — s'està formant. Si no, ho sorprenent i absurd que quan un cos s'enroba i creix, una sola branca prengui, de cop, una ufanà extraordinària. S'ha dit que no tenim grans novel·listes; no és estrany,

BOFILL I MATEJES

doncs, que no tinguem encara grans periodistes. Som encara un poble d'adolescents, que treballen per un ideal. Anem endavant. I és cert que la Premsa catalana arribarà a ésser, amb els anys, una gran Premsa, capaç de produir grans periodistes. Només cal girar la vista enrera. L'esforç, realitzat és ja impressionant...

LA PREMSA CATALANA,

queda ja, en efecte, a un lloc dig-

nissim. Ha estat, segurament, la palanca decisiva que ha guanyat, per la pàtria, la seva causa d'ideal. L'esforç dels seus homes — i cal haver viscut, com un exemple recent, la dura batalla de repressió dictatorial — ha fet possible la supervivència d'aquests òrgans vitals de l'opinió catalana i de la consciència col·lectiva.

—I no ha estat pas per possessió de grans elements — comenta Carles Capdevila —, En general, els nostres diaris han estat elaborats pensament, amb una ambició temerària, desproporcionada a les possibilitats materials amb què han pogut comptar. El fet que a les nostres imprentes calgués traduir un tant per cent elevadíssim d'original del castellà al català — i avui encara no hem superat aquest obstacle — era també un fort handicap per als nostres redactors i obrers. Tanmateix, avui, en què nosaltres — i cito el cas com a conegut — podem aconseguir tiratges superiors a trenta mil, cal ésser optimista, francament i joiosament optimista... Però, perdoneu — recorda —, He de fer l'editorial d'avui, encara...

—Teniu dies fixos, per fer-la vós?

—No, és indiferent. És una feina, com sabem, a càrrec de Nicolau d'Oliver, Bofill i Mates i jo, indistintament.

—Els temes, queden a iniciativa particular de cadascú?

—En general, l'editorial respon a inspiracions del Consell del partit o a conveniències polítiques. Tanmateix, quan són signats n'és sempre responsable l'autor. Si, com alguna vegada, apareixen sense firma, l'editorial és aleshores l'expressió autèntica de la part directiva del partit...

A LA REDACCIÓ

Ja tothom és a la feina. A la impremta necessiten original per compondre. En Regàs, de tornada del Palau de Justícia, redacta la seva secció de Judicials. En Joaquim Ventalló —

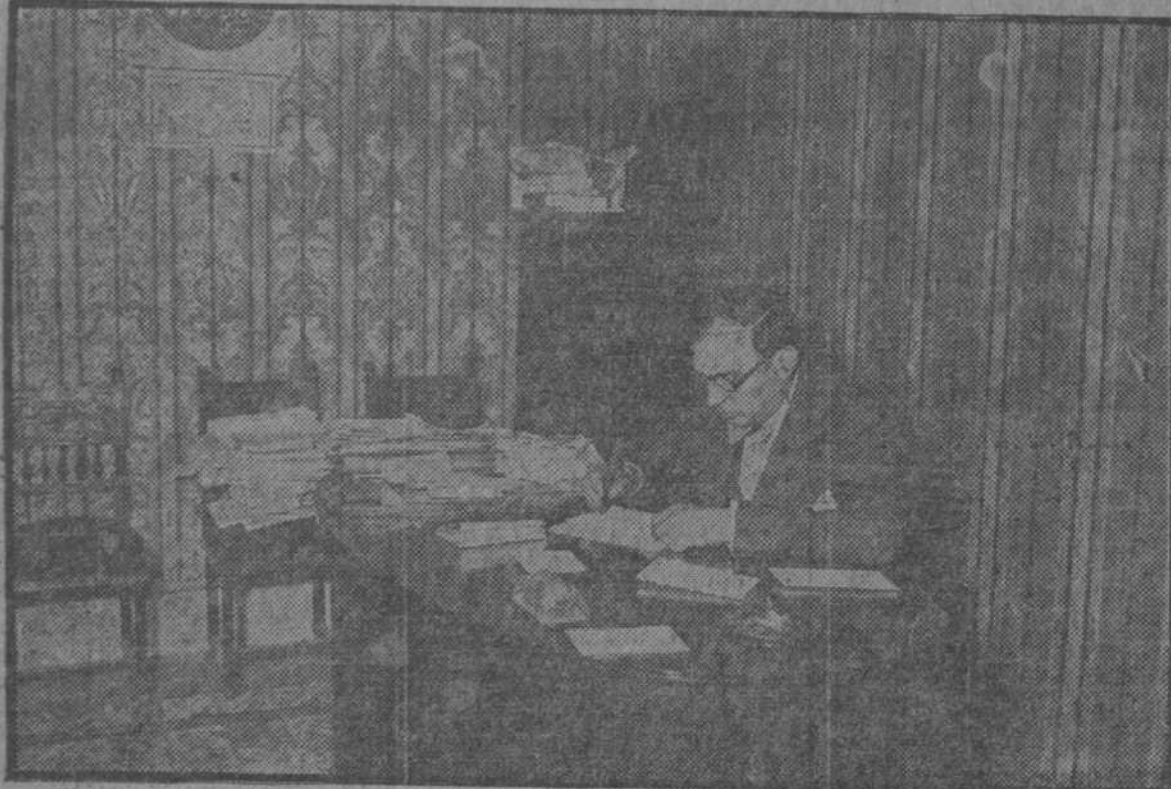
car a la censura — treballa en "La política", una de les seccions avui més nodrideres i compromeses del diari. L'estudiant Bonet es posa a escriure la seva "Vida Universitària". Pere Miallet despatxa, amb l'ajut dels seus responsables i del telèfon, "Catalunya". Faltan encara redactors. En Bernades fa informació al Múrcia i a la Diputació. En Cerro corre el Govern civil a "Jefatura" i de "Jefatura" al Govern civil.

Al vespre actuarà la secció d'Esports — Critas, Mateu Pou, Montfort, Teixidor i d'altres — capitanejada per Bernades. En Carles Soldevila pujarà un moment amb el "full" del dia i, de vegades, algun comentari — C. S. — o un article que signarà "Myself". Domènec Guansé i Josep M. Flases, vindran a escriure les seves cròniques de teatre; Baltasar Samper redactarà "La música", ajudat, de tant en tant, per En Gilbert Camins. En J. V. Folz, el cèlebre "Folc" dels "Meridians", lluitarà l'original del dia. Encara, no faltaran l'Angel Ferran amb les seves notes de "Cinema" o la recensió d'alguna conferència, i En Vandellós — "Metros" — amb el fons de la pàgina econòmica redactada per l'Antoni Ferrer, sota el control d'En Barbey. En Ferran Soldevila, En Feliu Elies o En "Quelus", no deixaran tampoc de passar, a darrera hora, amb els seus articles i caricatures. Fins a les nou del vespre...

Encara, a la nit. En Manuel Brunet, En Fernández-Puig i En Grau — l'última guàrdia — formaran a la impremta fins a les tres o les quatre de la matindada — empenyes, telègrams i successos de darrera hora... Cap allà a les dues del matí, compaginada la primera pàgina del diari, En Capdevila — que ja haurà dirigit la funció de la nit al "Noventats" — abandonarà la platina, farà un cigarret i se'n anirà a dormir. En Brunet encara tindrà temps de fer l'article que falta per a omplir la pàgina o la necrològica del personatge que s'acaba de morir...

Un dia més de la vida d'una gran ciutat. Un esforç més pel triomf d'una gran causa.

JOSEP M. MASSIP

Un home Capdevila que ha aconseguit fer de "La Publi" el millor diari de Barcelona...

Ja han anat arribant els redactors: Ventalló, Guansé, Bonet, Critas, Pou, Montfort, Quelus, Pallerola, Ferran, Miallet

DESPRES DE L'AMNISTIA

ELS CATALANS EN EXILI

Quan vaig anar, ara fa uns setmanes, a París, no pensava pas que l'ambient em donaria motiu per a un parell o tres d'articles periodístics. Volia passar per París sense la preocupació de cercar tema, però les tertúlies de cafè em donaren ocasió per a escriure un parell d'articles d'interès polític per als catalans d'ací i d'allà.

Mentre el general Primo de Rivera va ésser dictador, els catalans exiliats a París sabien que no podien tornar a Catalunya, i treballaven i vivien pacientment esperant el dia llunyà en què els fóra possible de tornar a casa seva. Qui més qui menys s'havia establert a París, als pobles vora o en determinades bonques franceses — Albi, Perpinyà, Lió, Lorient, etc. — i treballava quotidianament amb una esperança relativament llunyan de tornada. Es a dir que la vida la tenien perfectament resolta, bé amb dificultats, bé amb certa seguretat. Així teníem mi-nyons que estudiaven per enginyers a les escoles de França, altres que treballaven a la conca socialista d'Albi; uns altres que per magatzems, "bureaux", bancs, comerços, restaurants o taules de cafè es guanyaven la vida, i l'únic consol que tenien era el de llegir els diaris de Barcelona i rebre cartes d'amics que els contaven els treballs que feien per a poder-los fer tornar.

Aquella tan cantada generositat del dictador en perdonar cada quatre o cinc mesos els sublevats militars

els exiliats catalans cercaven en l'ambient que els voltava la calma que no tenien, i aconseguiren a força de quotidianitat poder habitar-se en el nou estat de coses.

—Si no fos per quatre capigranys!

—Si no fos per quatre capis!

—Si no fos per quatre exiliats! Però donava la casualitat que aquests quatre homes de cada poble i cada ciutat eren els homes, de més consciència política i social que hi havia, i sense ells el sentit europeu del moment no hauria estat com-pretés.

La Dictadura de la primera sèrie va oblidar sistemàticament el perill dels exiliats, i aquests restaren a París lluny de la terra que per haver estimat més que els altres havien perdut de vista. Nous joens errants,

els exiliats catalans cercaven en l'ambient que els voltava la calma que no tenien, i aconseguiren a força de quotidianitat poder habitar-se en el nou estat de coses.

1930. Caus la Dictadura. Es remun-ven els fonaments de l'Estat. Una segona Dictadura liberal ve a desfer tot el que s'havia muntat en mig del silenci general. Comencen de sortir presos, tornen a les seves llars gent que podien i des d'aquell instant els catalans de França, de Bèlgica, d'Itàlia i d'Alemanya només pensen a preparar la maleta i tornar a la terra. Molts d'ells — els més impacients — abandonen de seguida els càrrecs o les col·locacions que tenen i es preparen a emprendre el llarg viatge sigui com sigui: en primera, segona o tercera... Els quatre o cinc-cents catalans estan amb el peu a l'estrep. Hi ha una dilació; en la primera amnistia no hi entren Mar-cha el tren sense ells i tornen a les seves cambres d'hotels. Molts han perdut la col·locació; en tornar a les cases on eren troben la taula o la plaça ocupada. Han actuat amb lleugeresa. Què hi farem! Però el fet és que es troben sense guany de

pa i disposats a gastar els estalvis amb els quals havien de pagar les despeses dels viatges.

Hi ha una segona amnistia. Tampoc no hi entren. Catalunya és redre-ça i projecta i manifesta la gran campanya d'amnistia que obre les portes de la presó a Comte, a Julià, etc.

Els catalans exiliats creuen que ja ha arribat l'hora, però l'amnistia es donava amb comptagotes. Avui, un; demà, un altre. Els exiliats no poden venir. Catalunya ha fet un acte, una manifestació, ha demostrat que el seu sentiment és el d'alli-berar els presos, però una vegada més, a Catalunya sentiment i voluntat no han estat la mateixa cosa. No hi ha hagut voluntat per a aconseguir l'amnistia plena. No ha estat tractada, no ha estat negociada, com qualsevol altre afer polític; com una qüestió de duanes o com un pla d'obres públiques. Catalunya acon-seguí els fills alliberats que volgu-erem els altres, no els que volia ella.

En cap de les amnisties donades han pogut encabir-s'hi Francesc Macià, Ventura Gassol, J. Carner Ribalta, Jaume Miravittles, i tants i tants d'altres. No ha estat possible. No s'ha aconseguit de cap de les

maneres, i ara per a tornar hauran de passar per l'adreçador d'uns in-dults parcials francament lamenta-bles.

Aquests dies que passat a París he topat amb alguns catalans exiliats. Estaven frisosos, amb un violent estat d'ànim. Tenien gola avall la tornada. S'havien empassat la pos-sibilitat de tornar a Barcelona. Te-nien la seguretat que era un fet i l'hora els era arribada. Quan no es pensa a tornar perquè se sap que va per llarg, l'estat d'ànim d'un exi-liat no és el mateix del qui ja s'ha empassat la possibilitat de tornar. Ara els catalans de la posició estable en què vivien han passat a un neguit, manifestat agudament en converses i lleitres rebudes. La desesperació és una arma terrible, i aquests compa-triotes s'estan desesperant. Parlava amb Jaume Miravittles fa un parell o tres de setmanes. Era a "La Coupole" i l'ambient no era el que marejava més. La conversa apunta-va a Catalunya. Com Miravittles n'hi ha molts que ja es veien de nou a la Rambla, Francesc Macià i Ventura Gassol es creien en el

mes d'abril poder tornar a Barce-lona. Han passat dos mesos i encara no es veu clar quan serà possible aqueixa necessitat, si no d'ordre públic, d'ordre moral.

—Jo he perdut la col·locació al banc — em deia un català el nom del qual em reservo, i ara visc del poc que em pot enviar la meya mare.

—Jo visc del meu germà.

—M'he de dedicar a rentar plats, en un bar del "faubourg Montmar-tre" — m'ha dit un altre.

—Serà possible que se'n aban-doni?

—No podem més, no podem més. Si no ens arriben a enganyar no estariam en aquest estat...

Tots ells, amics, tenen necessitat de venir. Es que serà possible? Es que no s'han donat de la res-ponsabilitat moral que això repre-senta per als catalans d'ací? Tots els exiliats, catalans i no catalans; tots els exiliats polítics i socials han de tornar. S'ha de fer que tornin. Com? Si jo fos un dels directores de la política catalana ja tindria la solu-ció, però sóc un periodista que llen-ça al mercat públic l'explicació d'un estat d'ànim dels catalans exiliats perquè Catalunya se'n faci ben bé ressò.

FRANCESC MADRID

"Era un optimisme, que els fets demostren enganya-dor, de creure que les vexacions de la Dictadura haurien deixondit la ciutadania somorta. Per a contradi-ho hi ha, colpadora, la manca de reacció col·lectiva davant dos fets que estan als ulls de tothom: la situació paradoxal —única— del Centre Autonomista de Dependents i... (Censura).

(Lluís Nicolau d'Oliver, "La Publicitat")